

Analiza društvenog utjecaja predloženih intervencija: Visoko obrazovanje

Aneks smjernica za razvoj javnih politika

Zagreb, listopad 2023.

Impresum

Izdavač: Institut za razvoj obrazovanja

Autori: Radna skupina za visoko obrazovanje Mreže Cjeloživotno učenje za sve:

- Thomas Farnell, Institut za razvoj obrazovanja
- Zvonimir Anić, Institut za razvoj obrazovanja
- Nikola Baketa, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Branislava Baranović, Institut za razvoj istraživanja
- Vesna Kovač, Udruga za razvoj visokog školstva „Universitas“
- Teo Matković, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Ivana Miočić, Udruga za razvoj visokog školstva „Universitas“
- Iva Odak, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Saša Puzić, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Ninoslav Šćukanec Schmidt, Institut za razvoj obrazovanja

Urednik: Thomas Farnell

Zagreb, 2023.

Ova publikacija koristi se u skladu s uvjetima i odredbama licence za nekomercijalnu uporabu Creative Commons Attribution (CC BY) 4.0 International License.

Ova publikacija je izdana u sklopu projekta Tematska mreža Cjeloživotno obrazovanje dostupno svima, čiji je nositelj Institut za razvoj obrazovanja (Prilaz Gjure Deželića 30, 10000 Zagreb, +385 1 4555151, iro@iro.hr). Projekt je sufinanciran sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda (399.684,75 EUR; 3.011.424,74 HRK) i sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske (70.532,60 EUR; 531.427,90 HRK). Ukupna vrijednost projekta iznosi 470.217,35 EUR (3.542.852,64 HRK), a razdoblje provedbe projekta je od 29.10.2020. do 29.10.2023.

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

www.strukturfondovi.hr

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Sadržaj publikacije isključiva je odgovornost Mreže Cjeloživotno učenje za sve i Instituta za razvoj obrazovanja kao izdavača.

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

Sadržaj

Impresum	2
1. UVOD	4
2. OKVIR ZA PROCJENU DRUŠTVENOG UČINKA	8
3. PROCJENA DRUŠTVENOG UČINKA PREPORUKA	11
POPIS ČLANOVA MREŽE	18

1. UVOD

O Mreži Cjeloživotno učenje za sve

Mreža Cjeloživotno učenje za sve pokrenuta je u listopadu 2020. u okviru projekta „Tematska mreža Cjeloživotno obrazovanje dostupno svima“, koji sufinancira Europska unija iz Europskog socijalnog fonda, a koordinira Institut za razvoj obrazovanja. U rad Mreže je uključeno ukupno 60 stručnjaka iz 10 temeljnih institucionalnih članova, 12 pridruženih institucionalnih članova te 8 individualnih članova.¹

Mreža Cjeloživotno učenje za sve zalaže se za pravičan i uključiv sustav odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj. Pravičnost i uključivost (eng. *equity and inclusion*) u kontekstu obrazovanja usko su povezani termini koji se odnose na rješavanje raznih oblika obrazovnih nejednakosti. Mreža definira navedene termine i njihov međuodnos u skladu s definicijama UNESCO-a (2017):

- **pravičnost** se u kontekstu obrazovanja odnosi na *načelo* osiguravanja da „se svi polaznici obrazovanja smatraju jednako važnima“. Načelo podrazumijeva da su polaznici obrazovanja raznoliki te da mnogi polaznici zbog svojih osobnih karakteristika i vanjskih okolnosti mogu biti u nepovoljnom položaju u odnosu na druge polaznike tijekom procesa učenja. Načelom pravičnosti nastoji se osigurati da svi polaznici uspješno sudjeluju u obrazovanju i ostvare obrazovne ishode, bez obzira na njihove karakteristike i okolnosti.
- **uključivost** se u kontekstu obrazovanja odnosi na *proces* uklanjanja prepreka pristupu, sudjelovanju i uspješnom završavanju obrazovanja. Proces podrazumijeva donošenje mjera na razini obrazovnih ustanova i obrazovnog sustava koje imaju za cilj izjednačavanje mogućnosti među polaznicima obrazovanja. U ovom smislu, uključivost obrazovnog sustava je temelj za postizanje pravičnosti u obrazovanju.

Mreža je u okviru projekta 2021. godine provela istraživanja o stavovima predstavnika nadležnih institucija i drugih dionika o obrazovnim nejednakostima na svakoj razini obrazovanja (Farnell (ur.), 2022). Tijekom 2022. i 2023. godine radne skupine Mreže provele su sljedeća istraživanja:

- kvantitativno i kvalitativno istraživanje o iskustvima odgojitelja, učitelja i stručnog osoblja vezanim uz obrazovne nejednakosti u ranom/predškolskom i osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju (Radna skupina za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i osnovnoškolsko obrazovanje²)
- kvantitativno i kvalitativno istraživanje o iskustvima nastavnika i učenika vezanim uz obrazovne nejednakosti u srednjem obrazovanju (Radna skupina za srednjoškolsko obrazovanje³)
- kvantitativno i kvalitativno istraživanje o odustajanju od studija na razini visokog obrazovanja (Radna skupina za visoko obrazovanje⁴)

¹ Popis članova Mreže se nalazi u prilogu publikacije.

² Članovi radne skupine za rani i predškolski odgoj i obrazovanje: Dejana Bouillet, Sanja Brajković, Thomas Farnell, Lucija Jusup, Ivana Novoselec, Eli Pijaca, Jelena Perak, Karmen Stipeč, Marina Šimanović

³ Članovi radne skupine za srednje obrazovanje: Branislava Baranović, Thomas Farnell, Ivana Jugović, Iris Marušić, Jelena Matić Bojić, Valentina Mikulić, Iva Odak, Eli Pijaca, Jelena Perak, Saša Puzić, Ana Skledar Matijević, Josip Šabić

⁴ Članovi radne skupine za visoko obrazovanje: Zvonimir Anić, Nikola Baketa, Branislava Baranović, Thomas Farnell, Vesna Kovač, Ivana Miočić, Teo Matković, Iva Odak, Saša Puzić, Ninoslav Šćukanec Schmidt

- analiza podataka o obrazovnim nejednakostima u području obrazovanja odraslih (Radna skupina za obrazovanje odraslih⁵)
- analiza položaja teme obrazovnih nejednakosti u strateškim dokumentima Vlade RH (Radna skupina za javne politike⁶).

Temeljem rezultata provedenih istraživanja te spoznaja iz ranijih relevantnih istraživanja i analiza, radne skupine Mreže izradile su sintezu identificiranih problema obrazovnih nejednakosti u Hrvatskoj te izradile preporuke za unaprjeđenje pravičnosti i uključivosti obrazovnog sustava, posebno za svaku razinu obrazovanja, kao i horizontalne preporuke za cijeli sustav odgoja i obrazovanja. Nacrti svih preporuka bili su predmet strukturiranih dijaloga u vidu okruglih stolova i „e-konzultacija“ (prikupljanje povratnih informacija putem virtualnih kanala) održanih tijekom 2023. godine.

Nakon izrade preporuka, ključan korak u procesu bio je sustavno ocijeniti potencijalni društveni učinak predloženih intervencija. U tu svrhu, Mreža je razvila zaseban okvir za procjenu, koji je poslužio kao alat ne samo za osvještavanje važnosti pojedinih preporuka za otklanjanje obrazovnih nejednakosti, nego i za utvrđivanje njihove izvedivosti. Osim toga, ovaj okvir je omogućio identifikaciju mogućih prepreka koje bi mogle otežati proces usvajanja i/ili provedbe predloženih intervencija.

O procjeni Mreži Cjeloživotno učenje za sve

Procjena društvenog učinka je proces analize, praćenja i upravljanja namjernim ili nenamjernim društvenim posljedicama (pozitivnim i negativnim) planiranih intervencija. Nakon izrade predstavljenih preporuka za javne politike, radne skupine projekta napravile su procjenu njihovog društvenog učinka iz dva kuta gledanja: (1) procjena razine pozitivnog učinka koja predložene intervencije imaju na ciljne skupine (posebice na skupine u nepovoljnom položaju); (2) procjena učinaka koja predložene intervencije imaju na druge dionike u sustavu, radi identifikacije mogućih prepreka pri donošenju i/ili provedbi mjere. Svrha procjene je pojasniti na koga se očekuje učinak te potvrditi opseg i razinu učinka, ali također i predvidjeti moguće prepreke koje se trebaju uzeti u obzir pri donošenju predloženih mjera.

Procjena društvenog učinka je teorijski utemeljena metoda koja uključuje proces analiziranja, praćenja i upravljanja namjernim i nenamjernim društvenim posljedicama, kako pozitivnim tako i negativnim, planiranih intervencija (politika, programa, planova, projekata) te svih društvenih promjena koje su izazvane tim intervencijama (Vanclay i dr., 2015.). Prema Banić (2006), procjena učinka daje detaljnu analizu posljedica koje bi mogao proizvesti određeni propis. Ona pomaže u identificiranju kako pozitivnih tako i negativnih posljedica propisa, njegovih popratnih učinaka, kao i skrivenih troškova koji mogu nastati propisivanjem. Procjenu učinka karakterizira *ex ante* pristup, odnosno prethodna evaluacija utjecaja predloženih intervencija na aktere i dionike u sustavu na koje se djeluje.

Vlada Republike Hrvatske metodu procjene prethodnog učinka percipira kao „svojevrsni filter nacrtu prijedloga zakona, s ciljem da se u procjeni učinaka propisa izrađuju nacrti prijedloga zakona

⁵ Članovi radne skupine za obrazovanje odraslih: Thomas Farnell, Katarina Jaklin, Teo Matković, Ivana Novoselec, Tihomir Žiljak

⁶ Članovi radne skupine za javne politike: Thomas Farnell, Anka Kekez Koštro, Ana Skledar Matijević Ninoslav Šćukanec Schmidt

koji imaju utvrđene najznačajnije izravne učinke odnosno zahvaćaju veliki broj adresata nacrtu prijedloga zakona“ (Vlada RH). Kako bi provedba procjene učinka bila ujednačena, pripremljen je [Obrazac prethodne procjene](#), koji osim općih podataka sadrži i analizu postojećeg stanja, u kojoj je predviđeno sudjelovanje svih organizacijskih jedinica na koje se nacrt prijedloga zakona odnosi, odnosno koje će sudjelovati u njegovoj provedbi. Stručni nositelj procjenjuje što će primjena zakona donijeti i na koji će se način odraziti na utvrđeni problem te procjenjuje veličinu izravnog učinka. Između ostalih, procjenjuju se i socijalni, odnosno društveni učinci. (Usp. Tablica 1).

5.3. UTVRĐIVANJE SOCIJALNIH UČINAKA				
Vrsta izravnih učinaka		Mjerilo učinka		
Utvrđite učinak na:		Neznatan	Mali	Veliki
		<i>Da/Ne</i>	<i>Da/Ne</i>	<i>Da/Ne</i>
5.3.1.	Demografski trend, osobito prirodno kretanje stanovništva, stopa nataliteta i mortaliteta, stopa rasta stanovništva i dr.			
5.3.2.	Prirodna migracija stanovništva i migracija uzrokovana ekonomskim, političkim ili drugim okolnostima koje dovode do migracije stanovništva			
5.3.3.	Socijalna uključenost			
5.3.4.	Zaštita osjetljivih skupina i skupina s posebnim interesima i potrebama			
5.3.5.	Proširenje odnosno sužavanje pristupa sustavu socijalne skrbi i javnim uslugama te pravo na zdravstvenu zaštitu			
5.3.6.	Financijska održivost sustava socijalne skrbi i sustava zdravstvene zaštite			
5.3.7.	Drugi očekivani izravni učinak:			
5.3.8.	Obrazloženje za analizu utvrđivanja izravnih učinaka od 5.3.1. do 5.3.7.:			
Utvrđite veličinu adresata:				
5.3.9.	Mikro i mali poduzetnici i/ili obiteljska poljoprivredna gospodarstva i/ili zadruge			
5.3.10.	Srednji i veliki poduzetnici			
5.3.11.	Građani i/ili obitelji i/ili kućanstva			
5.3.12.	Radnici i/ili umirovljenici			
5.3.13.	Pružatelji uslužnih djelatnosti u pojedinoj gospodarskoj grani i/ili potrošači			
5.3.14.	Hrvatski branitelji			
5.3.15.	Manjine i/ili socijalne skupine s posebnim interesima i potrebama			
5.3.16.	Udruge i/ili zaklade			
5.3.17.	Središnja tijela državne uprave, druga državna tijela, pravosudna tijela, javne ustanove, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe s javnim ovlastima			

5.3.18.	Trgovačka društva u vlasništvu Republike Hrvatske i trgovačka društva u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave			
5.3.19.	Drugi utvrđeni adresati:			
5.3.20.	Obrazloženje za analizu utvrđivanja adresata od 5.3.9. do 5.3.19.:			

Tablica 1. Izvadak iz Obrasca prethodne procjene, Vlada RH Izvor:
<https://zakonodavstvo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti//170607%20UPUP%20Prilog%201%20PP.docx>

Mreža je opisani okvir Vlade RH odlučila proširiti, ali i pozicionirati unutar konteksta obrazovanja, kako bi osim utvrđivanja učinka bio moguć i kritički osvrt na izvedivost preporuka

Metodologija izrade analize društvenog učinka

U procjeni društvenog učinka sudjelovali su članovi i članice Radne skupine za visoko obrazovanje Mreže Cjeloživotno učenje za sve:

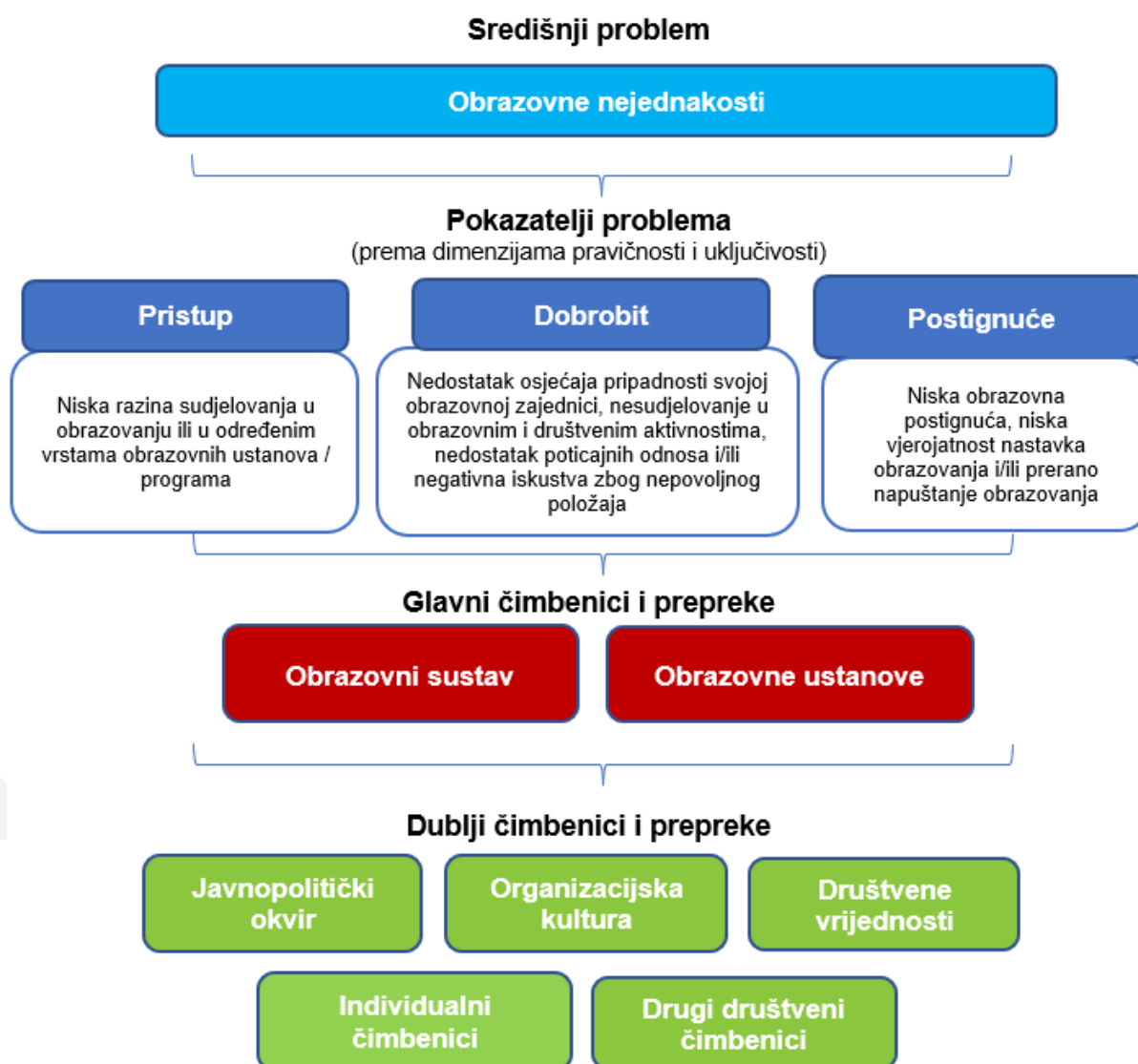
- Thomas Farnell, Institut za razvoj obrazovanja
- Zvonimir Anić, Institut za razvoj obrazovanja
- Nikola Baketa, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Branislava Baranović, Institut za razvoj istraživanja
- Vesna Kovač, Udruga za razvoj visokog školstva „Universitas“
- Teo Matković, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Ivana Miočić, Udruga za razvoj visokog školstva „Universitas“
- Iva Odak, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Saša Puzić, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
- Ninoslav Šćukanec Schmidt, Institut za razvoj obrazovanja

Procjena je izrađena putem interaktivne radionice održanoj u prosincu 2022. godine na kojoj su članovi i članice radne skupine kritički mapirali i prodiskutirali moguće učinke intervencija predloženih u dokumentu „smjernice za razvoj javnih politika“, kojemu ovaj dokument predstavlja aneks.

U sljedećem poglavlju opisan je širi okvir, odnosno koraci koji su doveli do definiranja problema, zatim Mrežin okvir za procjenu učinka preporuka, koji je usklađen sa strukturom promatranih problema, kao i kontekstom obrazovnih nejednakosti.

2. OKVIR ZA PROCJENU DRUŠTVENOG UČINKA

Preporuke za javne politike koje je izradila Mreža Cjeloživotno učenje za sve izrađene su na temelju dubinske analize obrazovnih nejednakosti u Hrvatskoj. Izvori podataka su istraživanja koja su proveli članovi Mreže Cjeloživotno učenje za sve, kao i druga dostupna istraživanja, nacionalni dokumenti i raspoloživi statistički podaci. U analizi je korištena metoda „analize problemskog stabla“ koja omogućuje kategoriziranje identificiranih problema u hijerarhiji uzročno-posljedičnih poveznica. Zbog kompleksnosti i dubine problema obrazovnih nejednakosti, članovi Mreže su dodatno prilagodili okvir problemskog stabla na način koji je prikazan u dijagramu niže u tekstu:

Okvir za analizu i za preporuke temelji se na definiranju tri **dimenzije** pravičnosti i uključivosti u obrazovanju te na identificiranju pokazatelja obrazovnih nejednakosti vezanih uz svaku dimenziju:

Dimenzije	Definicija dimenzije	Pokazatelj problema
Pristup	<p>Odnosi se na osiguravanje preduvjeta da pojedinci mogu bez prepreka pristupati i upisati se u obrazovnu ustanovu ili program koji odgovara njihovim potrebama ili obrazovnim ciljevima.</p> <p>Dimenzija podrazumijeva da obrazovni sustav osigurava dostupnost, fizičku pristupačnost i priuštivost obrazovnih ustanova/programa. Odnosi se, također, na osiguravanje pravičnih i uključivih upisnih politika te na poticanje sudjelovanja skupina u nepovoljnom položaju u obrazovanju.</p>	Niska razina sudjelovanja u obrazovanju ili u određenim vrstama obrazovnih ustanova / programa
Dobrobit	<p>Odnosi se na osiguravanje optimalnog funkcioniranja i iskustva polaznika obrazovanja, odnosno ostvarivanja njihovog prava i mogućnosti cjelovitog i usklađenog razvoja potencijala.</p> <p>Prema definiciji Europske komisije (u kontekstu Europskog prostora obrazovanja), dobrobit u obrazovanju podrazumijeva da se polaznici obrazovanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • osjećaju sigurno, cijenjeno i poštovano, • aktivno se uključuju i smisleno angažiraju u akademskim i društvenim aktivnostima, • imaju samopouzdanje, samoeфикаsnost i osjećaj autonomije, • imaju podupiruće odnose s drugim polaznicima obrazovanja i obrazovnim radnicima, • osjećaju pripadnost obrazovnoj zajednici te sretni i zadovoljni su sa životima u školi. <p>U kontekstu pravičnosti i uključivosti, ova dimenzija podrazumijeva da obrazovni sustav potiče pravično i uključivo okruženje u obrazovnim ustanovama, da se primjenjuju pravične i uključive metode podučavanja te da se osiguravaju primjereni materijalni uvjeti za polaznike obrazovanja, posebice za skupine u nepovoljnom položaju</p>	Nedostatak osjećaja pripadnosti obrazovnoj zajednici, nesudjelovanje u obrazovnim i društvenim aktivnostima, nedostatak poticajnih odnosa i/ili negativna iskustva zbog nepovoljnog položaja
Postignuće	<p>Odnosi se na osiguravanje smanjivanja razlika u obrazovnim postignućima između različitih skupina polaznika obrazovanja, da se sprječava prerano napuštanje obrazovanja te da se potiče nastavak obrazovanja nakon završetka programa.</p> <p>Ova dimenzija podrazumijeva da obrazovni sustav potiče prepoznavanje teškoća koje određeni polaznici imaju u obrazovnom procesu te pružanje odgovarajuće akademske i socijalne podrške u obrazovnom procesu, s posebnim naglaskom na skupine u nepovoljnom položaju.</p>	Niska obrazovna postignuća, niska vjerojatnost nastavka obrazovanja i/ili prerano napuštanje obrazovanja

U skladu sa strukturom problemskog stabla, kao i identificiranim dimenzijama, procjena učinka za preporuke Mreže uključuje sljedeće elemente, za svaku preporuku:

- **ciljne skupine** na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak
- **razina i vrsta pozitivnog učinka mjera**, prema dimenzijama pristup, dobiti i postignuće
- **Učinak mjera na druge dionike** (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi).

Procjena pozitivnog učinka na ciljne skupine prikazuje se putem skale od 1 do 3, pri čemu 3 predstavlja značajan učinak; 2 predstavlja umjeren učinak, a 1 predstavlja neutralan učinak. Procjenjuje se učinak na tri ključne faze u području pravičnosti i uključivosti u obrazovanju: pristup obrazovanju; dobiti u obrazovnom procesu te obrazovno postignuće i nastavak obrazovanja.

Pomoću opisanoga okvira provedena je procjena društvenog učinka preporuka za sve razine obrazovanja: rani ipredškolski odgoj i obrazovanje, osnovnoškolsko obrazovanje, srednje obrazovanje, visoko obrazovanje i obrazovanje odraslih.

U sljedećem poglavlju donosimo procjenu društvenog učinka **preporuka za visoko obrazovanje**.

3. PROCJENA DRUŠTVENOG UČINKA PREPORUKA

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 2.1. Ukloniti prepreke nastavku obrazovanja prema visokom obrazovanju za učenike iz trogodišnjih strukovnih programa	Unaprijeđena struktura i način pohađanja razlikovne godine (bridging programme) za polaganje državne mature za učenike trogodišnjih strukovnih programa te bolja informiranost učenika 1. i 2. razreda u trogodišnjim srednjoškolskim programima o opcijama za nastavak obrazovanja prema visokom obrazovanju te o mogućnostima polaganja razlikovne godine, kao i vaučeri za polaznike razlikovne godine kao poticaj za njihov nastavak obrazovanja značajan bi učinak imale na učenike trogodišnjih strukovnih srednjoškolskih programa, a osobito na učenik eiz skupina u nepovoljnom položaju.	3	1	1	<p>Provođenje mjera složeno je za cijeli sustav te zahtijeva usklađivanje između razine srednjeg i visokog obrazovanja.</p> <p>Također, prepreka provođenju mjera mogao bi biti nedostatak financijskih sredstava.</p>

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 2.2. Omogućiti upis starijih studenata (posebno onih s nižim kvalifikacijama) putem sustava priznavanja prethodnog učenja	Unaprijeđena struktura i način pohađanja razlikovne godine (bridging programme) za polaganje državne mature za osobe starije od 21 godine, kao i priznavanje prethodnog učenja u visokom obrazovanju, čime se omogućuje pristup određenim studijskim programima bez polaganja mature i/ili stjecanjem (djelomične) kvalifikacije na temelju već stečenih ishoda učenja kroz neformalno ili informalno učenje imalo bi značajan učinak na studente koji su studij upisali s više od 21 godine, a posebno na one iz skupina u nepovoljnom položaju.	3	1	1	Provođenje mjera složeno je za cijeli sustav te zahtijeva usklađivanje između razine srednjeg i visokog obrazovanja te prilagodbe visokog obrazovanja. Također, prepreka provođenju mjera mogao bi biti nedostatak financijskih sredstava.

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 2.3. Unaprijediti informiranost učenika o opcijama za nastavak obrazovanja prema visokom obrazovanju i o karijerama	Bliža suradnja između CISOK centara, poslodavaca i srednjih škola za bolje informiranje i savjetovanje učenika o opcijama za nastavak obrazovanja i za karijere te bliža suradnja između visokih učilišta i srednjih škola o opcijama za nastavak obrazovanja prema visokom obrazovanju i o karijerama, kao i uspostava nacionalne mreže za profesionalno usmjeravanje i obrazovno savjetovanje na razini srednjih škola i provođenje nacionalnog programa informiranja učenika i njihovih roditelja/skrbnika o mogućnostima i prednostima nastavka obrazovanja imalo bi značajan pozitivan učinak na sve učenike, a posebno na učenika iz skupina u nepovoljnom položaju.	3	1	2	Prepreke bi mogle predstavljati trošak informiranja, kao i dodatno radno opterećenje za zaposlenike.

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 2.4. Uskladiti i unaprijediti kriterije za socijalnu dimenziju u upisnim politikama visokih učilišta	Nacionalne smjernice za pravične i uključive upisne politike na VU, kao primjena programskih ugovora kao načina poticanja provedbe smjernica za pravične i uključive upisne politike imalo bi značajan pozitivan učinak na studente iz skupina u nepovoljnom položaju.	3	1	1	Prepreku bi mogao predstavljati percipirani rizik za kvalitetu i autonomiju visokih učilišta te postojeće predrasude o manjoj kvaliteti nekih učenika (npr. učenika iz strukovnih srednjih škola).
Specifični cilj 2.5. Osigurati veću fleksibilnost i uključivost studiranja za studente u izvanrednom statusu	Prilagodбом uvjeta studiranja na studijima u izvanrednom statusu na način koji omogućuje usklađivanje studijskih i radnih obveza te studiranje na daljinu prozvelo bi značajan učinak na izvanredne studente, a posebice one iz skupina u nepovoljnom položaju.	1	3	3	Prepreku provođenju mjera mogao bi predstavljati potencijalni gubitak prihoda visokih učilišta. Dodatno radno opterećenje potrebno za prilagodbu studijskih programa također bi moglo predstavljati prepreku.

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Posti- nuće	
Specifični cilj 3.1. Otkloniti financijske prepreke pristupu i uspješnom sudjelovanju u visokom obrazovanju	<p>Omogućivanje prava na financijsku potporu studentima u izvanrednom statusu te unaprjeđenje trenutnog sustava državnih stipendija, osobito kroz uvođenja kriterije vezane uz socijalnu dimenziju visokog obrazovanja umjesto dominantnog naglaska na izvrsnost imalo bi pozitivan učinak na studente iz skupina u nepovoljnom položaju, a posebice na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • studente nižeg socioekonomskog statusa • studente djecu hrvatskih branitelja • studente pripadnike romske manjine • studente iz alternativne skrbi • studente beskućnike i oni koji se nalaze u riziku od beskućništva • studente iz ruralnih područja, manjih mjesta i otoka • Izbjeglince i tražitelje azila • studente roditelje • studente s invaliditetom 	3	3	3	Najveću prepreku predstavlja velik trošak proširenja sustava.
Specifični cilj 4.1. Uvesti sustav za identificiranje i podršku studentima u riziku od nezavršavanja studija	<p>Primjena metodologije sustavnog i integriranog praćenja statusa i uspješnosti studiranja i završavanja studija na razini visokih učilišta i na nacionalnoj razini imalo bi značajan učinak na sve studente, a poseban na studente iz skupina u nepovoljnom položaju koje su u većem riziku od nezavršavanja studija.</p>	1	3	3	<p>Moguća prepreka je trošak uspostave i razvoja te kasnije primjene metodologiju na razini sustava.</p> <p>Na razini visokih učilišta prepreku bi moglo predstavljati dodatno radno opterećenje, kao i dodatni trošak.</p>

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 4.2. Unaprijediti službe za potporu studentima na visokim učilištima (akademska i psihološka potpora) s posebnim naglaskom na potporu studentima iz skupina u nepovoljnom položaju	Nacionalne smjernice za akademsko i psihološko savjetovanje na visokim učilištima te uspostavljanje nacionalne mreže studentskih službi i odjela psiholoških savjetovanja na visokim učilištima te jačanje sustava mentorstva na visokim učilištima imalo bi značajan učinak na studente iz skupina u nepovoljnom položaju, a posebno na sljedeće skupine: <ul style="list-style-type: none"> • Studenti nižeg socioekonomskog statusa • Studenti LGBT IQ+ identiteta • Studenti iz alternativne skrbi • Studenti s invaliditetom 	1	3	3	Moguća prepreka je trošak uspostave i razvoja odgovarajućih službi.
Specifični cilj 4.3. Unaprijediti podršku studentima s invaliditetom u pristupu, sudjelovanju i uspješnom završavanju studija	Uklanjanje i arhitektonske/fizičke barijere na visokom učilištima za pristup osoba s invaliditetom te prilagodba propisanih kriterije na osnovu kojih se određuje status studenta s invaliditetom, kao i bolja koordinacija visokoobrazovnih institucija i drugih sustava u pružanju podrške studentima s invaliditetom imalo bi značajan učinak na tu skupinu studenata u nepovoljnom položaju.	3	3	3	Povezivanje ustanova je složen proces, koji bi mogao biti dugotrajan te zahtijevati skupe prilagodbe. Trošak provođenja mjere mogao bi predstavljati značajnu prepreku.
Specifični cilj 5.1. Osigurati bolju pripremljenost stručnog i akademskog osoblja za rad sa skupinama u nepovoljnom položaju Specifični cilj 6.1. Osigurati prepoznavanje dodatnog rada nastavnika u studijskim grupama s većim udjelom studenata u nepovoljnom položaju	Provođenje edukacije za profesionalno usavršavanje akademskog i stručnog osoblja na temu socijalne dimenzije visokog obrazovanja imalo bi pozitivan učinak na studente iz svih skupina u nepovoljnom položaju.	1	3	3	Prepreke bi mogao predstavljati otpor dijela akademskog osoblja te konzervativni stavovi koji počivaju na uvriježenom načelu meritokracije. Nadalje, značajnu prepreku mogao bi predstavljati pojačani oprez zbog percipiranog ugrožavanja sveučilišne autonomije i snižavanja kvalitete.

Ciljevi i mjere	Ciljne skupine na koje mjere spomenutog cilja imaju učinak	Razina i vrsta pozitivnog učinka mjera			Učinak mjera na druge dionike (moguće prepreke donošenju i/ili provedbi)
		Pristup	Dobrobit	Postig- nuće	
Specifični cilj 6.2. Jačanje mjera i administrativnih procedura za uključivu instituciju visokog obrazovanja	Fleksibilnost nastave i administrativnih postupaka za studente iz skupina u nepovoljnom položaju imalo bi značajan pozitivan učinak na te studente.	2	3	3	Složenost i troškovi reorganizacije mogli bi predstavljati manju prepreku.

POPIS ČLANOVA MREŽE

Temeljni članovi

1. Institut za razvoj obrazovanja: Thomas Farnell; Branislava Baranović; Dejana Bouillet; Sanja Brajković; Ana Skledar Matijević; Ninoslav Šćukanec Schmidt
2. Institut za društvena istraživanja u Zagrebu: Nikola Baketa; Katarina Jaklin; Iris Marušić; Jelena Matić Bojić; Teo Matković; Iva Odak; Ivana Pikić Jugović; Saša Puzić; Josip Šabić
3. Forum za slobodu odgoja: Jelena Perak; Eli Pijaca Plavšić
4. Akademija za politički razvoj: Ivana Novoselec
5. Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu: Marina Šimanović
6. Pučko otvoreno učilište Zagreb: Tihomir Žiljak
7. Nansen dijalog centar: Ivana Milas; Valentina Mikulić
8. Udruga gradova u Republici Hrvatskoj: Lucija Jusup
9. Udruga roditelja Korak po korak: Matea Biloglav, Karmen Stipeč; Renato Vuk
10. Udruga za razvoj visokoga školstva "Universitas": Vesna Kovač; Ivana Miočić
11. Pojedinačna članica: Anka Kekez Koštro

Pridruženi članovi

12. Kompetencijska mreža ICT-AAC: Željka Car; Jasmina Ivšac-Pavliša
13. Sveučilišni savjetovališni centar Sveučilišta u Rijeci: Ivanka Živčić-Bećirević; Tamara Martinac Dorčić; Sandra Nuždić
14. Mreža mladih Hrvatske: Jovana Kepčija Pavlović
15. Hrvatsko andragoško društvo: Dražen Maksimović; Siniša Kusić; Morana Koludrović; Anita Zovko
16. Kuća ljudskih prava Zagreb: Tina Đaković
17. GOOD inicijativa: Branimira Penić
18. Udruga SIDRO: Katarina Turković Gulin; Nadina Đuretić; Endži Vrdoljak Skelin
19. Udruga roditelja djece s oštećenjem vida i dodatnim poteškoćama u razvoju „OKO“: Nada Bjelčić; Željka Dostal Brašnić
20. Pučko otvoreno učilište Korak po korak: Bojana Gotlin; Marina Matešić
21. Zajednica saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH: Marica Mirić; Kristina Peruničić; Martina Mokus; Ratmir Džanić
22. Ambidekster klub: Martina Horvat
23. Romski resursni centar: Elizabet Takač; Jovana Petrović; Natalija Gašić
24. Pojedinačni članovi: Karin Doolan; Margareta Gregurović; Lelija Kiš-Glavaš; Dalida Rittossa; Ivana Dobrotić; Olja Družić Ljubotina; Tino Vodanović